

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

C-uppsats

Hur struktureras musikundervisningen?

*En studie om högstadielärares syn på
elevinflytande i musikklassrummet*

Författare: Andreas Svanberg

Handledare: Anna Linge

Examinator: Linus Johansson

Termin: HT21

Ämne: Musikpedagogik

Nivå: Grundläggande

Kurskod: 2MUÅ4E

Abstrakt

Hur mycket ska eleverna få bestämma över undervisningsmaterialet? Vilket sätt ska musiken läras ut för att vara mest givande för eleverna? Är genrebredd viktigt för eleverna? Hur viktigt är det att eleverna har roligt i klassrummet? I denna uppsats fokuseras detta inom musikundervisning på högstadiet. Formellt och informellt lärande enligt Göran Folkestads teorier kommer att ligga till grund för studien med skolans läroplan som bakgrund. Hur mycket inflytande eleverna får ha i musikklassrummet är ett stort fokus i denna studie, och vad en hög nivå elevinflytande har för för- och nackdelar.

Analysen för denna uppsats är av kvalitativ metod enligt Alan Brymans förklaringar. Hur ska undervisningen struktureras så att elever väcker ett intresse och får kunskaperna att kunna vidare utvecklas på egen hand? Fyra musiklärare på högstadiet har blivit intervjuade för att svara på bland annat ovanstående frågor. Min empiri kopplas sedan till de ovannämnda teorierna tillsammans med tidigare forskning baserad på elevernas inflytande och lärarens handlingsutrymme.

Resultatet visar en stor variation i hur olika lärare strukturerar undervisningen utifrån läroplan och andra mer informella aspekter. Samtidigt som vi ser stor variation i lärarnas val så ser vi även många likheter i hur de strukturerar sin undervisning.

Nyckelord

musikpedagogik, elevinflytande, genreval, undervisningsval, musiklärare

Tack

Ett stort tack till min handledare Anna Linge och informanterna som valt att medverka i denna studie.

Innehåll

1 Inledning	1
1.1 Syfte	1
1.2 Frågeställningar	1
2 Bakgrund	2
2.1 Ämnet Musik på högstadienivå	2
2.2 Ämnets centrala innehåll	2
2.3 Ämnets kunskapskrav	3
2.4 Formellt eller informellt lärande	3
3 Tidigare Forskning	4
3.1 Balans mellan formellt och informellt lärande	4
3.2 Elevernas inflytande gällande undervisningsmaterial	5
3.3 Lärares handlingsutrymme	6
3.4 Sammanfattning av tidigare forskning	7
4 Teoretiskt ramverk – Formellt och informellt lärande	8
4.1 Formellt och informellt lärande utifrån tidigare forskning	8
4.2 Utvecklad syn på formellt och informellt lärande	8
5 Metod	10
5.1 Val av metod	10
5.2 Semistrukturerade intervjuer	11
5.3 Urval	11
5.4 Genomförande	12
5.5 Analys	15
5.6 Etik	15
5.7 Metoddiskussion	17
5.7.1 Kvalitativ forskningsansats	17
5.7.2 Tematisk analys och kodning	17
5.7.3 Urval	18
6 Resultat	19
6.1 Genrepreferenser – Personliga och val till undervisningen	19
6.1.1 Informanternas instrument- och genrepreferenser	19
6.1.2 Koppling mellan genrepreferenser och val av material	20
6.2 Informellt lärande och undervisningsstrategi	21
6.2.1 Nivå av elevernas inflytande vid val av låt och genre	21
6.2.2 Elevinflytande och musikalisk utveckling	22
6.3 Undervisningsstrategi inom genrebredd	23
6.3.1 Genrebredd genom musikhistoria	23
6.3.2 Genrebredd genom instrument- och ensemblespel	24
6.4 Musikskapande och digitala verktyg	25
7 Diskussion	28
7.1 Resultatdiskussion	28

7.1.1 Elevernas musikaliska utveckling	28
7.1.2 Undervisningsstrategi - Genrebredd	29
7.1.3 Elevinflytande	29
7.1.4 Musikens och teknologins utveckling	30
7.2 Fortsatta studier	31
Referenser	32
Bilagor	I

1 Inledning

Musiken är ett intresse som ofta följer med personer livet ut och som vanligtvis föds i tidig ålder. I familjer där en eller båda föräldrarna är musiker är det ofta att barnet också får ett musikintresse men så ser ju inte alla familjer ut. Istället ligger hur elever upplever sin musikundervisning till grund för om detta intresse kommer utvecklas eller inte. Självt så anser jag inte att mitt intresse för musik har alls mycket att göra med mina musiklktioner i grundskolan utan att det endast utvecklades för att jag råkade ha ett piano hemma som barn. Jag har som musiklektörstudent fått observera och leda klasser genom fältstudier och VFU och genom att jämföra dessa med varandra och mina egna erfarenheter som elev så har jag sett extrem variation på hur musikundervisningen kan se ut. Jag anser att musiklektörer har, jämfört med andra lärare, flest faktorer de behöver balansera för att det ska resultera i bra undervisning. Musikteori måste läras för att eleverna ska förstå vad de spelar, men är det för mycket teori så kan det bli tråkigt. Elevernas egna favoritgenrer måste få spelas, men inte så mycket att de inte har chansen att få ta del av nya genrer. Utöver detta så verkar musik som, åtminstone ett av, de ämnen där de är svårast att bestämma undervisningsmaterial efter läroplanen. Lägg till det faktum att eleverna oftast är på så olika nivåer beroende på om de musicerar på fritiden eller inte så får läraren en mängd olika faktorer att balansera och strukturera sin undervisning efter. Hur läraren balanserar dessa val i musikklassrummet är precis vad jag tänkt undersöka i denna studie.

1.1 Syfte

Syftet med denna studie är att visa hur musiklektörer på högstadiet i en formell eller informell undervisningsmetod utformar sin undervisning i fråga om material och genre.

1.2 Frågeställningar

- Vilka kvalitetsaspekter påverkar lärarna i deras val av undervisningens material?
- Hur tänker lärarna om elevers inflytande över undervisningen?
- Hur tänker lärarna om relationen mellan val av undervisningsstrategi och elevernas musikaliska utveckling?

2 Bakgrund

I detta kapitel ska jag presentera ämnet musik på högstadienivå utifrån Skolverkets kursplan och enligt Skollagen. Det som kommer lyftas fram är delar av kursplan, ämnets syfte, centralt innehåll och kunskapskrav jag anser vara relevanta för min studie. Skapandet av läroplaner ska alltid ske utifrån skollagens bestämmelser i samtliga skolformer (SFS 2010:800). Här kommer även förklaras formellt och informellt lärande som ligger till grunden för studiens teoretiska ramverk.

2.1 Ämnet Musik på högstadienivå

Varje kursplan har en beskrivning av ämnets syfte som övergripande belyser vad eleven ska få utveckla inom respektive ämne. Ämnets syfte är gemensamt för alla årskurser inom grundskolan.

Musikämnet har som målsättning att utveckla elevernas musikaliska kunskaper för att möjliggöra deltagande i musikaliska sammanhang (Skolverket, 2011). Eleverna ska även ges förutsättningar till att, både som kommunikationsmedel och uttrycksform, tillägna sig musik. Förmågan att genom samarbete med andra elever kunna skapa och framföra musik ska utvecklas genom musikalisk lyhördhet. Ämnets syfte lägger även vikt vid att eleverna ska få ta del av andras musikaliska kunskap vilket utmanar och fördjupar deras erfarenheter. Detta resulterar i ökad förståelse för olika musikkulturer. Sammanfattande så ska eleven ges förutsättningar att skapa och framföra musik och få möjligheten att ta del av olika genrer och musikkulturer genom sång och instrumentspel. (Skolverket, 2011).

2.2 Ämnets centrala innehåll

Varje kursplan har även ett centralt innehåll som behandlar vad eleven ska lära sig mer detaljrikt. Det centrala innehållet har därför olika delar för låg-, mellan- och högstadiet (Skolverket, 2011). Enligt min studies syfte ska jag endast redogöra för det centrala innehållet gällande årskurs 7–9. Det centrala innehållet delas in i tre olika delar: musicerande och musikskapande, musikens verktyg samt musikens sammanhang och funktioner. Inom den första delen så ska eleverna få medverka i ensembleform genom sång, melodispel och ackompanjemang med genretypiska uttryck. Eleverna ska även få

gehörsmusicerande inom olika genrer. Utöver detta så ligger fokus på improvisation, musikskapande och musikalisk gestaltning (Skolverket, 2011).

Inom den andra delen så ligger fokus på röst, röstvård, hörselvård, instrumentspel och digitala verktyg. Här inkluderas även den musikteoretiska delen som innefattar bland annat tabulatur- och notläsning, olika ton- och taktarter samt musikaliska byggstenar för att skapa musik. Den sista delen handlar bland annat om musikalisk identitet genom förståelse för musikens känslomässiga påverkan. Här beskrivs även hur musik kan användas i olika medier samt hur olika instruments funktion och samverkan kan se ut i olika genrer.

Till sist så hör den musikhistoriska undervisningen till denna del, där eleverna ska få undervisning om olika genrer, kompositörer och musikaliska verk från olika epoker (Skolverket, 2011).

2.3 Ämnets kunskapskrav

Avslutningsvis i kursplanen för ämnet hittar vi kunskapskraven, vilka är skrivna utifrån det centrala innehållet. Här beskrivs vilken nivå av kunskap eleven måste inneha inom de olika delarna för att uppnå de olika betygen. Exempelvis för betyget E så ska eleven, gällande de ovannämnda musikaliska byggstenarna vid komposition, kunna skapa en komposition genom prövning som har en "i huvudsak fungerande form" (Skolverket, 2011, Musik, Kunskapskrav). På samma punkt för att nå betyget A så måste eleven använda sig av prövning och omprövning som leder till en komposition med en "fungerande form och en karaktäristisk stil".

2.4 Formellt eller informellt lärande

Som grund till denna studie och mycket kopplat till elevinflytande ligger formellt och informellt lärande. Livingstone (2001) förklarar formellt lärande som att en lärare lär ut något förbestämt material utan inflytande från eleverna. Informellt lärande är något som sker mer frivilligt men det kan fortfarande ske i ett klassrum med en lärare. Skillnaden ligger i att inom det informella ska det inte vara helt förbestämt och eleven ska kunna delvis forma sin egen utveckling (Livingstone, 2001). Informellt lärande behöver inte heller vara kopplat till skolan eller något institut, utan är något som görs hela tiden, så länge vi lär oss något. Inom formellt lärande är det läraren som har kontroll över elevens kunskapsutveckling, inom det informella så är det eleven själv.

3 Tidigare Forskning

I detta kapitel ska jag presentera tidigare forskning som är relevant för min studies syfte och frågeställningar. Forskningen kommer vara uppdelad i formellt och informellt lärande, elevernas inflytande samt lärares handlingsutrymme.

3.1 Balans mellan formellt och informellt lärande

Hess (2020) genomförde en studie där hon undersökte 20 musikers erfarenheter gällande formellt och informellt lärande för att ta reda på hur dessa balanseras i deras musikaliska utveckling. I denna studie användes kvalitativ forskningsansats och Hess genomförde semistrukturerade intervjuer. 13 av dessa 20 musiker identifierade sig som självlärd och har inte haft mycket, om någon alls, formell musikundervisning. Trots detta så svarade de att en balans mellan formellt och informellt skulle vara att föredra. Det påtalades både en viss vikt i lärandet av musikteori (formellt), men också att kunna ta avstånd från teorin och lära sig på egen hand.

Hess (2020) anser att en viss del av tidig formell struktur var, eller hade varit, viktig som grund för att individuellt kunna fortsätta sin musikaliska utveckling. Fokus på en balans mellan det formella och informella lärandet anser alla vara väldigt viktigt.

Somliga uttrycker en saknad av formell bildning vilket medfört lägre nivå av deras grundläggande musikaliska kunskaper. Det förekom även en del respondenter som upplevde att de började tappa musikintresset efter för stort fokus på den teoretiska delen i undervisningen. En av respondenterna uttryckte att den teknologiska utvecklingen gällande bland annat internet och YouTube har haft stor påverkan på den informella lärprocessen. Hen menar att den ökade tillgången till låtar och videor ger unga musiker större möjligheter att informellt lära sig genom imitation och gehör.

Även Green (2002) lyfter fram klara för- och nackdelar med formellt kontra informellt lärande. Greens forskningsstudie ägde rum år 1998–99 och hennes metod var att intervjua 14 olika musiker mellan åldrarna 15–50. Liknande Hess (2020) studie så utmärker Green risken att elevens musikaliska intresse kan minska eller försvinna om den formella och informella balansen inte finns. Green (2002) förklarar att, trots att populärmusik blir vanligare att lära ut i skolorna, så ligger lärarnas metoder för undervisning ändå mer i linje med hur klassisk musik lärs ut med exempelvis noter. Den rätta balansen är ofta svår att hitta och det formella och informella används vanligtvis rätt så självständigt utan mycket samarbete mellan de två (Green, 2002).

För att hitta en balans mellan det formella och informella lärandet så förespråkade informanterna i Hess (2020) studie om vad undervisningen ska innehålla. De summerade detta som blandning av notläsning, klassisk västerländsk musikteori, musikhistoria inom olika genrer, informellt självstudierande och arbete med gehör.

3.2 Elevernas inflytande gällande undervisningsmaterial

Green (2008) uttrycker vikten av att låta eleverna ha ett visst inflytande när det gäller val av låt och genre trots att kritik kan förekomma hos de som föredrar mer informellt lärande. Studien av Green genomfördes mellan åren 2002–2006 och över 1500 elever var involverade. Hon använde sig av en kombination mellan kvalitativ och kvantitativ metod. Utan elevernas inflytande finns risken att undervisningsmaterialet inte tar hänsyn till elevernas musikaliska identitet och genrepreferens vilket kan hindra dem från att demonstrera sina kunskaper. McQueen et al. (2016) genomförde en studie i England där balansen kring hur mycket inflytande eleverna bör ha låg i fokus. Denna studie undersökte skolor som använde sig av Musical Futures metoder för musikalisk utläring, vilka fokuserar sig på elevinflytande och låtskrivande. Metoderna de använder är att eleverna ska få upptäcka sitt musikintresse genom att börja med att spela musik de redan känner till och tycker om. Därefter använder de mycket informellt lärande där eleverna får bland annat samarbeta, spela många olika instrument och genrer samt själva skapa musik.

Det började ofta med att eleverna inte hade så mycket inflytande under de första två åren, motsvarande årskurs 5–6, på secondary school. Här förbereddes de istället för att få större frihet kring sitt lärande de senare åren. Elevinflytande över undervisningsmaterial ansågs vara mycket viktigt, dock så varierade den önskvärda nivån av detta inflytande en hel del mellan respondenterna. Både Green (2008) och McQueen et al. (2016) forskning tyder på vikten av en balans mellan lärarens och elevens val av undervisningsmaterial. När eleverna hade möjlighet att välja fanns det ändå vissa begränsningar som läraren behövde ta i beaktande, exempelvis låtens svårighetsgrad och klassrummets tillgängliga instrument. Dock så förekom det att elever som valde material som läraren ansåg vara för svårt ändå klarade utmaningen tack vare sin vilja att återskapa låtar som de själva gillade. En respondent till McQueen et al. (2016) ansåg det vara väsentligt att framhäva gemensam respekt hos eleverna för olika genrepreferenser och att bredda deras kunskaper för mindre bekant musik. I denna studie undersöktes även elevernas åsikter kring deras favoritmoment i undervisningen och här svarade

majoriteten att den roligaste och mest minnesvärda delen av deras musikutbildning var när de fick vara kreativa genom musikskapande.

3.3 Lärarens handlingsutrymme

För att hitta en fungerande balans mellan det formella och det informella samt elevens nivå av inflytande krävs det att ha lärarens handlingsutrymme i åtanke. Anna Houmann genomförde 2010 en kvalitativ intervjustudie med sammanlagt 30 intervjuer med musiklektörer och musiklektörstudenter för att forska kring detta handlingsutrymme.

Handlingsutrymmet är den individuella lärarens tolkning av hur undervisningen ska ske i förhållande till läroplanen med inflytande av elevernas behov. Lärarens professionella kunskap och bedömning används för att skapa balansen som den uppfattar vara korrekt (Houmann, 2010). Respondenter inom denna studie svarade bland annat att musikens utveckling i samhället och storleken på dagens massmediala utbud är något som starkt påverkar deras handlingsutrymme. Denna mängd ny musik kan ses som en möjlighet inom handlingsutrymmet men kan även medföra vissa begränsningar.

Vissa respondenter såg och tog vara på dessa möjligheter medan andra såg det som mer begränsade och inte tyckte att för mycket av elevernas preferenser ska användas i undervisningen då det är lärarens jobb att visa och lära ut olika sorters musik.

Priestley et al. (2012) beskriver även hur lärare ser på dessa möjligheter och begränsningar i deras kvalitativa studie *Teacher Agency in Curriculum Making: Agents of Change and Spaces for Manoeuvre*. Här har de intervjuat sex lärare hemmahörande på ett gymnasium i Skottland. Efter intervjuerna observeras deras lektioner och sedan sker ytterligare intervjuer för att diskutera dessa. Även i denna studie var det tydligt ett varierande synsätt på möjligheter och begränsningar inom handlingsutrymmet. Två av lärarna trodde starkt på att undervisningen inte bara skulle vara uppbyggd för att nå ett smalt mål i form av planerade examinationer. En annan lärares syn var i stort sett den motsatta där dessa mätbara examinationer ligger i fokus och han arbetar huvudsakligen med att öka elevernas möjligheter att uppnå dessa mål. Både Houmann (2010) och Priestley et al. (2012) studier visar klara exempel på att lärares handlingsutrymme är väldigt subjektiva och påverkas av deras individuella tolkningar om hur undervisningsmaterial borde skapas. Variation sker också då vissa lärare har förutbestämt material som det ska jobba efter medan andra har riktlinjer fria för egen tolkning att basera sin undervisning på (Houmann, 2010).

3.4 Sammanfattning av tidigare forskning

Det har onekligen uppenbarats att musiklärares sätt att undervisa och välja sitt material varierar kraftigt. Musikens och teknikens utveckling, i form av digitala verktyg och ökad tillgång till media, har även stor påverkan på dessa val i form av ökade möjligheter beroende på hur eleverna lyssnar på och utövar musik utanför skolan. Att välja undervisningsmaterial för musiklärare verkar ha med stor mängd subjektivitet att göra. Något som tydligt genomsyrar hela detta kapitel är att elevinflytandet till viss del är viktigt och utmaningen är att finna en balans för hur stor betydelse detta bör ha. Likaså måste balansen mellan det formella och informella lärandet upprätthållas för att eleverna ska kunna lära sig och uppskatta grunderna, men även ha chansen att utveckla sin musikaliska identitet på egen hand.

4 Teoretiskt ramverk – Formellt och informellt lärande

I detta kapitel ska jag presentera Göran Folkestads syn på formellt och informellt lärande som ligger till grunden för denna studie.

4.1 Formellt och informellt lärande utifrån tidigare forskning

Folkestad (2006) förklarar att majoriteten av musikpedagogisk forskning fokuserar på formellt lärande genom musikutövande på en institution med ett antagande att inläring sker utifrån planerad och sekvenserad musikinläring. Folkestad summerar formellt lärande som en undervisningssituation där materialet eller aktiviteten är bestämd på förhand av en lärare som också leder undervisningen. Dock så förklarar han att det inte nödvändigtvis bara är lärare som kan kategoriseras här, utan även exempelvis en ensemblemedlem som har ansvaret att lära ut något specifikt.

Folkestad summerar det informella lärandet som motsatsen, att det inte är bestämt på förhand. Här är det istället interaktionen mellan deltagarna som styr aktiviteten och vart den leder, den musikaliska inläringen kan i detta fall beskrivas som frivillig inläring. Historiskt sett så kan formellt och informellt lärande skiljas åt beroende på platsen där inläringen sker och kan på enklast sätt beskrivas som att formellt lärande sker i skolorna och informellt sker utanför. Det kan vidare kategoriseras med hjälp av lärprocessen som används för utläring av material, exempelvis att de formellt utbildade musikerna föredrar att lära sig efter noter och de informellt utbildade efter gehör. Avsikten som ligger bakom musikutövande skiljer ofta även mellan formellt och informellt lärande. Inom det formella ligger större vikt vid att först lära sig kunskapen som krävs för att kunna spela medan de informella har större vikt vid att just spela så att musikintresset har en möjlighet att väckas (Folkestad, 2006).

4.2 Utvecklad syn på formellt och informellt lärande

Folkestad (2006) anser att den ovannämnda synen på formellt gentemot informellt lärande är allt för enkel och att en urskiljning inte kan göras baserat endast på var aktiviteten sker. Folkestad lägger stor vikt vid att undervisning och inläring inte kan generaliseras ner till att anses endast formellt eller informellt. Istället för att se det som antingen det ena eller det andra så ska det formella och informella ses som ett spektrum där de konstant, men på olika nivåer, interagerar med varandra. Fortsättningsvis beskriver Folkestad att det är viktigt att kunna formellt och informellt skilja på var och

hur inläringen sker. Att gå från den tidigare synen på formellt lärande till en syn där fokus även ligger på det informella som pågår utanför skolan innebär förskjutning av fokus från läraren och undervisningen till elevens inläring. Inom detta synsätt anses majoriteten av elevens musikinläring ske utanför skolan där de inriktar sig på att lyssna på och spela musik istället för läran om det teoretiska. Den ökande utvecklingen av teknologin och tillgången till musik för alla leder till att musklärare sällan kommer möta nya elever som kan anses vara musikaliskt utbildade då de redan innehar kunskap de fått utanför skolan (Folkestad, 2006).

Ytterligare anser Folkestad att med den utvecklade synen på musikpedagogisk forskning måste hänsyn tas till samtliga musikaliska inläringar och inte endast den som sker i klassrummet och leds av läraren. Viktigt för förståelsen kring formellt och informellt lärande är att vara medveten om skillnaden på det som lärs in och det som lärs ut. Trots att alla elevers musikaliska inläring kan ske både formellt och informellt så kan det musikaliska utlärandet aldrig ses som informellt (Folkestad, 2006). När en lärare undervisar och lär ut något så är det alltid formellt, oberoende av sättet det görs på. Hur läraren kan använda sig av informellt lärande i undervisningen är genom att skapa lärsituationer där informella lärprocesser kan dyka upp genom att ge eleven möjligheten att själv få utveckla något musikaliskt.

Sammanfattningsvis så förekommer det skilda åsikter kring hur formellt och informellt kan användas i undervisningen. Om en lärare leder en undervisning så är det alltid formellt lärande men läraren har ändå möjligheten att välja om det sedan ska arbetas med, och utvecklas på, ett formellt eller informellt sätt. Viktigt är att inte anta att det informella lärandet måste åsidosättas för att vi befinner oss i en vanligtvis formell undervisningsmiljö (Folkestad, 2006).

5 Metod

I detta kapitel ska jag förklara vilken metod jag använt mig av under denna studie. Jag ska också förklara skillnader mellan kvalitativ och kvantitativ forskning och redogöra för varför jag valt att använda mig av den kvalitativa. Utöver detta ska jag redogöra för hur jag gjort mitt urval av informanter, beskriva min studies process i form av genomförande och redogöra vilken forskning jag baserat min analys på.

5.1 Val av metod

Som metod för denna studie har jag valt att använda mig av kvalitativ forskning. Bryman (2012) beskriver att kvalitativ forskning har tre särskilda kännetecken, där de första är att fokus ligger på ett induktivt synsätt för att hitta kopplingar mellan teorin och forskningen. Detta synsätt innebär att generalisering av empiri sker utifrån ett antal observationer eller intervjuer. Till grund för kvalitativ forskning ligger även ett tolkningsbaserat synsätt där vikten ligger hos forskaren att kunna se och förstå den sociala världen genom att observera andras tolkning av den. Det är väsentligt att kunna förstå och tolka informanterna för att subjektivt kunna spegla deras tankar och utformning av deras val. Bryman fortsätter att förklara att inom kvalitativ forskning använder man sig av ett konstruktivistiskt synsätt där vår omvärld är socialt konstruerad efter människors interaktioner med varandra. Ett fokus ska alltså finnas på att förstå omvärlden genom urvalets synvinkel och inte endast genom vår egen uppfattning. Detta är en av skillnader mellan den kvalitativa och kvantitativa forskningen då den kvalitativa oftast fokuserar på människor och deras påverkan och kontribution till vår omvärld. Bryman beskriver att skillnaden mellan de kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoderna mest kännetecknas av att kvalitativa lägger ett fokus på tolkningar, ord och subjektivitet medan de kvantitativa fokuserar mer på siffror och mätbar empiri. En annan skillnad, och anledning till att jag valt en kvalitativ metod, är att forskningens fokus ligger på informanterna och deras tankar och inte så mycket på min egen upplevelse.

Utöver detta så har kvalitativ forskning oftast mer öppna frågor till informanterna (Bryman, 2012) vilket är viktigt då mina frågeställningar fokuserar mycket på hur lärarna tänker och vad som påverkar dem i deras val av material. Som metod för empiriinsamling i denna studie har jag valt att använda mig av kvalitativa intervjuer.

5.2 Semistrukturerade intervjuer

Semistrukturerade intervjuer kan beskrivas som intervjuer där informanten har mycket frihet i hur frågorna kan tolkas och ska svaras på (Bryman, 2012). Forskaren får då en ökad möjlighet att få en inblick i hur informanten tänker och vad den anser vara relevant. Enligt Bryman leder detta även till att forskaren har möjlighet att ställa följdfrågor och gå in djupare på specifika ämnen. Forskaren har dock, till skillnad från ostrukturerade intervjuer, en lista på relevanta ämnen och frågor som ska tas upp under intervjun men en viss frihet finns i hur och när frågorna ska ställas. Jag valde denna metod då jag anser mina frågor vara öppna och kan tolkas på olika sätt och följdfrågor är nödvändiga för att komma djupare in på ämnet, beroende på hur informanten tolkat dessa.

5.3 Urval

Bryman (2012) beskriver målinriktat urval som det vanligaste inom kvalitativ forskning. Detta urval innebär att informanterna väljs utifrån deras kopplingar till studiens syfte och frågeställningar till skillnad från sannolikhetsurval där urvalet sker mer slumpartat. Sannolikhetsurval används därför inte ofta när studiens forskningsfrågor riktar in sig på en specifik population. Bryman förklarar även olika nivåer av urval som sker i en studie, vilket vanligtvis är två, men ibland fler. Exempelvis om en studie ska undersöka och intervjua kring brottsligheten inom ett specifikt område ett visst land så räknas detta land, det specifika området, och de informanter som intervjuas alla som olika nivåer av urval (Bryman, 2012). Angående antalet informanter urvalet bör ha skriver Bryman att det är näst intill meningslöst att ha ett förbestämt minimiantal och att urvalet ska göras beroende på vad som troligtvis behövs för att uppnå teoretisk mättnad. Ofta inom kvalitativ forskning används målinriktat urval tillsammans med snöbollsurval vilket innebär att informanterna får ge förslag på andra potentiella informanter. Crouch & McKenzie (2006) beskriver att ett mindre antal informanter kan vara positivt då det kan leda till en närmare och mer bekväm relation med informanten vilket också leder till mer, och specifikare, empiri.

I denna studie har jag valt att använda mig av en kombination av målinriktat- och snöbollsurval då syftet och frågeställningarna riktar sig mot en väldigt specifik population. Eftersom mitt syfte inte har någon geografisk begränsning så har mitt urval två nivåer: musiklärare på högstadiet och de informanter som medverkar. Eftersom jag

ska genomföra semistrukturerade intervjuer och jag anser mina intervjufrågor vara så öppna vilket troligtvis leder till ett flertal följdfrågor så har jag valt att minska mitt urval och istället utföra längre intervjuer. Jag har bestämt att intervjua fyra olika musiklärare och varje intervju ska pågå ungefär 40 minuter lång. En av informanterna kände jag sedan innan och genom snöbollsurval hittade jag en till informant. De andra två kontaktade jag via e-post och har ingen tidigare koppling till. I denna studie kommer jag hänvisa till informanterna som L1, L2, L3 och L4. L1 är 31 år gammal och har jobbat som musiklärare på högstadiet i sex. Hen håller på mycket med musikskapande och spelar i band på fritiden. L2 är 33 år gammal och har jobbat som musiklärare i fyra år. Innan detta var hen instrumentlärare i bas och musicerar också på fritiden i band. L3 är 36 år gammal och har jobbat på högstadiet i fyra år. Hen har tidigare jobbat på låg- och mellanstadiet samt som privatlärare i piano. L4 är 50 år gammal och har jobbat som musiklärare i 20, 9 av dessa har varit på högstadiet. Innan detta så har hen jobbat som både gitarr- och trumlärare på kulturskolan.

5.4 Genomförande

Utifrån mina frågeställningar så formulerade jag tio stycken intervjufrågor (se bilaga 1). Likt mina frågeställningar så var även dessa väldigt öppna och jag började i stort sett alla frågor med “berätta om...” så att de fick chansen att gå in på detalj. Att de fick förklara i detalj gjorde det möjligt att enklare improvisera bra följdfrågor, som jag kunde ha i åtanke vid nästa intervju.

Informanterna kontaktade jag via e-post där vi bestämde tid och plats för genomförandet av intervjun. I detta meddelande (se bilaga 2) beskrev jag även kort min studie så att det förstärker mitt syfte med den. Jag förklarade även de etiska riktlinjer jag följer genom studiens genomförande vilket jag beskriver mer detaljerat i kapitel 5.6. Alla fyra intervjuer skedde veckan efter att de individuella informanterna hade tackat ja till att medverka. Tre av de fyra intervjuerna utfördes på deras arbetsplatser och den fjärde genomfördes på Zoom där informanten befann sig i sitt hem. Varje intervju inleddes med en personlig fråga rörande deras egen musiksmak vilket öppnade för kommunikation och relationsbyggande för ett mer avslappnat möte.

Längden på intervjuerna varierade mellan 30 och 42 minuter bland annat beroende på hur långa och detaljerade svar jag fick på frågorna. Intervjuerna blev längre efterhand, vilket troligtvis beror på, liksom jag skrivit tidigare, att jag utvecklade och tog med mig följdfrågor från tidigare intervjuer in i nya. Det var också lättare att fortsätta en konversation med större erfarenhet av intervjuarbete vilket gjorde att jag inte behövde vara lika beroende av min lista på frågor i de senare intervjuerna. Dock såg jag till att alltid ställa alla de förberedda frågorna till samtliga informanter för att säkerställa att jag verkligen får svar som kan jämföras och kopplas till studiens frågeställningar. Alla intervjuer, med undantag av den första, genomfördes helt ostört vilket jag tror påverkade längden på den första, vilken blev aningen kortare. Det hände att informantens kollegor passerade genom rummet vilket tog lite fokus från intervjun. Detta ledde till att jag efter ett svar oftast gick tillbaka till min lista med frågor istället för att ha full koncentration på lyssning och följdfrågor. Detta märkte jag tydligt när jag lyssnade och transkriberade och då kom på en del följdfrågor som jag borde ha ställt under intervjun men inte uppmärksamhet när den genomfördes. De tre intervjuer som genomfördes respektives arbetsplats skedde någon gång mellan 12:00 och 14:00 när de hade tillräckligt med ledig tid mellan deras lektioner. Intervjun som genomfördes på Zoom gjordes klockan 17:00 efter informantens arbetsdag var över.

Under intervjuerna spelade jag in ljud på mobilen, bortsett från den som genomfördes över zoom där jag fick spela in ljudet genom min dator. Samtidigt som jag spelade ljudet in så förde jag även anteckningar då jag vet att risken finns att reflektioner som sker under själva intervjun kanske inte återkommer vid senare genomlyssning

Efter intervjuerna och innan transkribering så lyssnade jag igenom varje intervju minst en gång för att bekanta mig mer med mitt material. Jag hade som plan att transkribera intervjuerna samma dag som de genomfördes för att minska risken att glömma något, men detta var inte alltid tidsmässigt möjligt. De två kortare intervjuerna blev transkriberade och klara samma dag medan den tredje blev klar dagen efter och den sista och längsta blev helt klar två dagar efter intervjun hade genomförts. All transkribering gjordes på min dator i Word.

Efter att alla transkriberingar var helt klara så läste jag igenom dem flera gånger för att bli så bekant som möjligt med mitt material innan analysering av det. Jag lyssnade även

på dem igen tillsammans med min transkribering för att bli ännu mer bekant och att bli säkrare på att jag inte misstolkat något.

Därefter så analyserade jag min empiri med hjälp av kodning och teman. Utifrån mitt syfte och mina frågeställningar, och annat jag ansåg som intressant, så markerade jag informanternas svar med olika färger beroende på vilken fråga deras svar var mest relevant för och skapade underteman. Jag markerade lärarnas egna musikerfarenheter i en färg. Dessa bestod av när deras musikintresse väcktes, hur deras genrepreferens har kommit fram eller utvecklats och vilka instrument de spelat genom åren. Här markerades även om, och hur mycket, de själva musicerar på fritiden. Jag skapade ett tema utefter genreval i undervisningen och markerade alla dessa svar. Utefter dessa teman så hade jag även teman efter tankar om genrebredd, musikhistoria, digitala verktyg, musikens utveckling i samhället och elevinflytande.

Jag skapade sedan en tabell som innehöll alla dessa teman horisontellt och listade de fyra informanterna vertikalt.

Jag skrev sedan in de relevanta underteman jag hittade under respektive tema. Temat med elevinflytande fick underteman "för- och nackdelar" och en procentuell uppskattning från alla informanterna då jag fick detta vid intervjuerna. Temat om genrebredd fick olika genrer som underteman och sedan fördes informanternas åsikter in och huruvida de använde sig av denna genre i undervisningen. Jag markerade svar om digitala verktyg och samhällets utveckling i samma färg och lät dessa vara underteman till ett "musikens utveckling" tema. Trots att digitala verktyg är brett ämne så ansåg jag detta fungera då inte så många pratade om musikens utveckling. Det var vanligt att jag markerade samma fraser med mer än en färg, exempelvis digitala verktyg hör till teknologiska utvecklingen men det hör även till elevinflytande då det var något elever ofta ville göra. Vad informanterna spelar för instrument, lyssnar på för musik, eller om de spelar i band fördes alla in som underteman under "eget musicerande". Detta tema delas i två då jag även behövde kolla på deras eget musicerande under deras uppväxt.

Till en början så skapade jag fler teman och genomförde mer kodning av min transkribering än vad jag i slutändan trodde att jag skulle använda mig av för att bli ännu mer bekant med mitt material.

När jag hade kodat och sorterat tillräckligt med relevant information från informanterna

under respektive tema så började jag skriva rubriker efter varje tema i ett dokument. Här skrev jag ner alla deras åsikter mer detaljerat, då jag visste precis vart jag skulle leta och visste hur mycket information jag hade under varje tema. Här utmärkte jag likheter och skillnader mellan deras svar. Medan jag skrev ner allas åsikter under varje rubrik i detta dokument så hade jag även ett andra dokument uppe där jag radade upp samtliga informanter och skrev även in informationen där. När jag kände att jag hade tillräckligt med information om varje informant under varje rubrik ansåg jag analysen vara färdig. Jag läste ändå igenom alla transkriberingar en gång till för att på nytt kunna se, nu när jag har alla rubriker, om jag antingen missat eller misstolkat något.

5.5 Analys

Min valda analysmetod för denna studie utgår ifrån tematisk analys med fokusering på kodning. Bryman beskriver tematisk analys som att kodning sker för att skapa ett index med teman och underteman relevanta för forskningen som sedan förs in i en tabell. Dessa teman skapas utifrån studiens syfte, frågeställningar och teoretiskt ramverk och därefter används kodning för att hitta återkommande motiv i empirin som sedan förs in i respektive tema.

Viktigt inom denna analysmetod är bland annat att ange var i transkriberingen som varje tema kommer ifrån så att det lätt kan återfinnas. Det är också viktigt att, i så stor mån som möjligt, behålla informantens ord och inte ändra något. Det underlättar också, för att det inte ska ta upp för mycket plats, att inte använda för många citat och att använda sig av förkortningar. Tematisk analys innebär inte endast att forskaren letar efter likheter i informanternas svar utan teman kan också skapas utifrån skillnader som uppstår i hur informanterna tolkar, diskuterar och svarar på frågorna.

Bryman (2012) lägger mycket vikt kring denna analysmetod vid att vara helt bekant med sitt material och genomföra kodning av transkribering så snabbt som möjligt efter att transkriberingen är avklarad.

För att komma fram till mitt resultat har jag med hjälp av kodning och teman sorterat min empiri och därefter reducerat materialet för att få fram det mest relevanta i förhållande till mina frågeställningar.

5.6 Etik

Vetenskapsrådets riktlinjer (2017) har följts noga under genomförandet av denna studie och här ska presentera hur jag gjort detta. Jag ska även förklara hur jag följt de

grundläggande principerna för integritet i forskning: tillförlitlighet, ärlighet, respekt och ansvarighet (Codex, 2018).

Etik inom forskning kan delas in i två delar, forskningsetik (extern) som handlar om de personer som medverkar i forskning, och forskareetik (intern) som berör forskarens egna ansvar till att forskning utförs på ett korrekt sätt (God forskningssed, 2017). Det finns tydliga riktlinjer inom forskningsetiken som beskriver hur informanter och deras personuppgifter ska behandlas (God forskningssed, 2017). Medverkan som informant ska absolut inte kunna resultera i någon form av skador eller kränkningar.

Fortsättningsvis så beskriver God forskningssed anonymisering, vilket innebär att de inte ska finnas någon koppling mellan en informants identitet och deras medverkan i forskningen. Utöver att inte avslöja informanternas personuppgifter i studien så ska kommunikation och datainsamling som har risk att beröra informanten i efterhand även raderas. Forskaren har stort ansvar att ta alla nödvändiga steg för att obehöriga inte ska få ta del av informanternas personuppgifter enligt konfidentialitetskravet. Forskaren har inte bara etiskt ansvar gentemot sin studies informanter, utan även gentemot själva forskningen. Ansvar ligger även på en tillförlitlighet till forskningen för att "säkerställa forskningens kvalitet, vilket avspeglas i design, metod, analys och utnyttjande av resurser" (Codex, 2018). Detta bygger bland annat på att forskningen måste dokumenteras, utföras och analyseras på ett korrekt sätt. Det är forskarens ansvar att de krav som finns måste fyllas gällande forskningens publicering genom att utföras på ett öppet och transparent sätt (Codex, 2018).

För min studie så är informanternas namn, kön eller bostadsort ej relevanta och anonymitet är av högsta vikt för att minska risken att obehöriga får ta del av uppgifterna. Gällande inspelningar och transkriberingar så nämns aldrig heller informanterna vid namn. Mina inspelningar av intervjuerna var också enbart ljudfiler vilket ytterligare stärker konfidentialitetskravet då ingen syns på bild. I linje med att genomföra och analysera min data på ett väl genomtänkt sätt så får informanterna möjligheten att ta del av mitt material för att undvika misstolkning av deras åsikter. I samband med att informanterna fick samtycka till medverkan via e-post så beskrev jag även min studie detaljerat angående syfte och metoder för att säkerställa att de ville medverka. Samtidigt så förklarade jag att medverkan är helt frivillig och att de har full rätt till att avbryta när som helst under studien om de inte längre önskar medverka. För att styrka de interna ansvaren för min studie så har jag säkerställt att jag, med mycket

repetition och analysering av mitt material, blivit så bekant med det som möjligt. Detta tillsammans med, som tidigare nämnts, att informanterna fått ta del av och återkoppla min tolkning, anser jag mitt material som sanningsenligt.

5.7 Metoddiskussion

I denna del av studien så kommer jag redogöra för problem som har uppstått under genomförandet av studien med koppling till mina metodologiska val.

5.7.1 Kvalitativ forskningsansats

Då jag med denna studie ville få detaljerade svar angående informanternas tankar och åsikter kring forskningsfrågorna så anser jag valet av kvalitativ forskning vara lämpligast för att gå i linje med studiens syfte. Dock så finns det kritik mot kvalitativ forskning som definitivt har möjlighet att påverka min studie, framförallt att det kan förekomma problem för att den baseras mycket på min forskarens tolkning (Bryman, 2012). Bryman förklarar anledning till detta som att det finns risk för att mina åsikter speglas i studien och att jag kan, medvetet eller omedvetet, lyfta fram det som jag själv anser vara viktigt. Detta till skillnad mot den kvantitativa forskningen där ett mindre tolkningsbaserat, ofta numererat och mätbart resultat kan presenteras. För att minimera denna risk så mycket som möjligt så lät jag alla informanter läsa vad jag skrivit ner och tolkat från deras intervjuer för att säkerställa att jag inte missförstått eller förvrängt någons tankar eller åsikter. Ett problem som kan uppstå inom semistrukturerade intervjuer är att alla intervjuer inom samma studie kan se väldigt olika ut på grund av de öppna frågorna och följdfrågor. Detta löste jag genom att, som sagt, säkerställa att jag ställer alla förbestämda frågor till samtliga informanter.

5.7.2 Tematisk analys och kodning

Kritik mot kodning innefattar ofta att kontexten en informant berättar något inom kan förloras när empirin sorteras och blir till nedskrivna ord och fraser (Bryman, 2012). Den sociala interaktionen som skedde vid intervjun försvinner när man inte har, hur och i vilken kontext, det som informanten sa utspelade sig. När den sociala interaktionen vid intervjun försvinner, och fokus läggs på att tematisera och jämföra fraser, skapas ett problem där jag kan ha glömt i vilken kontext något sades och göra en feltolkning av informantens avsikt med svaret. Jag har lagt mycket fokus under studiens gång på att bli så bekant som möjligt med materialet inklusive att lyssna återigen på intervjuerna även

efter att analysen var klar för att kunna behålla kontexten och förminska detta eventuella problem.

5.7.3 Urval

Ett tredje problem som kan förekomma med att genomföra en studie på detta sätt är att inte få in tillräckligt med data för att uppfylla studiens syfte. Antalet tillgängliga informanter och studiens tidsram var definitivt ett stort hinder under genomförandet. Färre intervjuer ger dock tid till mer djupgående intervjuer. Då jag letar efter mycket detaljrika åsikter och tankar från informanterna så såg jag inte detta som ett större problem. Att ha en av fyra intervjuer via Zoom istället för på plats upplevdes till en början inte heller helt optimalt. Den sociala interaktionen jag nämnde i 5.6.1 blir helt annorlunda när man sitter och pratar via dator. Detta löste jag genom att förbereda mig lite extra för denna intervju med fler följdfrågor, men som tur var så behövdes inte dessa då intervjun flöt på lika bra som de andra. Att åtminstone kunna se varandra genom video hjälpte mycket, och svårare hade det varit om det bara var ett röstsamtal.

6 Resultat

I detta kapitel så kommer jag att presentera resultatet av min analyserade empiri. Resultatet kommer presenteras i form av teman jag skapat utifrån mitt material och kommer presenteras i följd av genrepreferenser, genrebredd, elevinflytande och musikskapande genom digitala verktyg.

6.1 Genrepreferenser – Personliga och val till undervisningen

Här kommer jag att framföra informanternas personliga genrepreferenser och hur de använder sig, eller inte använder sig, av dessa i sin undervisning.

6.1.1 Informanternas instrument- och genrepreferenser

Studiens informanter hade en del likheter men även stora skillnader kring instrument som de spelar och musik de lyssnar på. Alla informanter i min studie svarade att de även håller på med musik utanför skolan och tre av fyra spelar i band. L1 har under och sedan sin uppväxt alltid föredragit rock framför andra genrer:

Jag måste ha lyssnat på enbart rock sedan jag var runt nio år gammal och det var helt och hållet på grund av den som jag började spela gitarr. Fast de senaste åren har jag på något konstigt vis lyssnat och spelat en hel del jazz så 100% rockare är man väl inte längre. (L1)

L1 berättade även att det var när hen fick se en inspelad konsert av Van Halen som det musikaliska intresset väcktes till liv. På liknande sätt så beskrev även L2, vars huvudinstrument är bas, att dennes intresse för musiken dök upp då hen som tioåring fick se en inspelad konsert:

Jag hade varken något särskilt intresse av att spela eller lyssna på musik innan jag fick se Megadeth spela Hangar 18 på en inspelning. Basen var så otroligt cool tyckte jag då och jag bestämde mig för att jag i framtiden ville vara den basisten. Och där föddes även mitt livslånga intresse för heavy metal. (L2)
Sedan har jag även ett, aningen mindre, intresse av piano och klassisk musik men det kommer troligtvis inte leda någonstans.

Klar liknelse syns mellan L1 och L2 då det var en händelse tidigt i deras liv som väckte

både deras musikaliska intresse och val av instrument. Vidare beskriver L2 detta som ett ögonblick som förändrade dennes liv och redan vid tio års ålder var helt säker på att hen ville arbeta med någon form av musik. L3s musikintresse, som inriktar sig på klassiskt, började på ett sätt mycket olikt L1 och L2 och förklaras på följande sätt:

Mitt intresse för klassisk musik började då vi hade ett piano hemma och jag brukade försöka spela mina favoritpoplåtar på det. Det ledde till att jag började ta pianolektioner när jag var sju år gammal hos en klassiskt skolad pianist och intresset har legat på topp ända sedan dess. (L3)

I L3s exempel så var det tillgången till första instrumentet och genren detta ledde till naturligt som formade genrepreferensen. L3 berättar vidare att intresset för den klassiska musiken även ledde till ett intresse för fiol, vilket också förklaras som ett naturligt nästa steg inom den valda genren. L4s musikintresse formades likt L3, genom den tidiga tillgången till instrument men L4 hade också en förälder som var musiker:

Min kärlek till rock har varit konstant så länge jag kan minnas. Min pappa är gitarrist och vårt hus var fullt med gitarrer på väggarna som jag i stort sett satt med konstant när jag var hemma. Gitarr höll jag på med i många år tills jag började lägga mer koncentration på trummor vilket jag nu anser vara det jag spelar mest. Får jag välja en andraplats när det kommer till genre så lyssnar jag även på en hel del blues. (L4)

Sammanfattningsvis så ser vi en bred variation av genrepreferenser där intresset skapas tidigt och när intresset väcks vid en annan genre eller instrument så finns klara kopplingar däremellan.

6.1.2 Koppling mellan genrepreferenser och val av material

Enligt L1 och L4 så använder de båda mycket av rockgenren i undervisningen. L3 förklarade att hen använder sig en del av den klassiska genren i form av notläsning och musikhistoria:

Jag tycker musikhistoria är viktigt för eleverna att lära sig, och inte bara den klassiska historien men andra genrer också. Men jag måste säga att den

klassiska är den mest intressanta att lära sig om. Sedan är det svårt och möjligtvis lite slöseri av tid att försöka få eleverna som inte redan har någon erfarenhet inom klassisk musik att spela den. Majoriteten av tiden läggs ändå på pop och rock. (L3)

L4 påpekade även vikten av att lära ut musikhistoria inom olika genrer, och även hen som inte var klassiskt inriktad ansåg den vara viktigast att lära ut. L1 och L4 hade väldigt lika åsikter kring val av material utifrån sina preferenser då de båda ansåg rockgenren vara lätt att använda sig av i undervisningen:

Jag gillar självklart att kunna jobba mycket med genren som jag tycker bäst om så jag är tacksam för hur skolorna fått infört mer fokus på pop och rock. Svårare hade det varit om min favoritmusik kom ifrån barocken och inga elever kände till den. (L1)

Svårigheten att jobba med klassisk musik i undervisningen framfördes av samtliga informanter. L3 berättade att detta problem är en kombination av den tekniska svårigheten inom klassisk musik, den höga nivån på notläsning som krävs och att de flesta elever helt enkelt inte är intresserade.

L2 använde sig inte alls av sin preferens för heavy metal och hade åsikten att det lönade sig mer att använda sig av genrer som eleverna var mer bekanta med.

Sammanfattningsvis så finns, hos dessa informanter, en vilja att jobba med sin föredragna genre men också en förståelse för när detta inte är lämpligt. Pop och rock verkar vara de vanligaste och mest givande att lägga tid på, även om detta inte är lärarens föredragna genrer.

6.2 Informellt lärande och undervisningsstrategi

Här presenteras informanternas tankar om hur informellt lärande i deras undervisning samt vilka för- och nackdelar som kan förekomma med en högre eller lägre nivå av elevinflytande.

6.2.1 Nivå av elevernas inflytande vid val av låt och genre

Vid den första intervjun så gav L1 mig en procentuell uppskattning på hur mycket inflytande eleverna hade och detta lät jag även de andra tre göra. L2 använde sig av

mest elevinflytande och ansåg att eleverna hade ungefär 75% inflytande i genre- och låtval:

Jag skulle säga att eleverna får bestämma upp mot 75% av vad vi arbetar med. Givetvis måste någon struktur och balans finnas och jag måste ibland säga nej. Detta förekommer nog oftast när de vill jobba med rap, annars blir det ofta fjantigt och alla möjliga svordomar slängs ut. (L2)

L1 använde sig av näst mest elevinflytande och uppskattade procenten ligga på ungefär 50. Hen antyder att det är en bra balans mellan ett fokus som ligger på det som måste göras och det som görs för att eleverna ska tycka undervisningen är rolig. Både L3 och L4 uppskattade att eleverna har ungefär 25% inflytande:

Jag skulle gärna ge elever mer tid till att spela det som de vill och som de lyssnar på utanför skolan men när man har målen i bakhuvudet känns detta svårt. I ensembleprojekt försöker jag ändå ha en lista på låtar från olika genrer som de kan välja mellan för att få välja lite själva. (L4)

L3 hade liknande åsikter och beskrev tidsbristen som den största anledningen till att eleverna inte får bestämma mer. Fortsättningsvis så förklarade också L4 att det är viktigt att ha struktur för att faktiskt nå de uppsatta målen vilket var deras huvudsakliga fokus.

6.2.2 Elevinflytande och musikalisk utveckling

Samtliga informanter var överens om att elevinflytande till viss del är viktig. Skillnaderna ligger mestadels i hur mycket tid de känner kan gå till att jobba med elevernas valda material. Alla informanter kunde dock också komma överens om att det finns tydliga för- och nackdelar. L2 beskriver en del av dem:

Det viktigaste inom musiken är att eleverna har roligt och uppskattar musiken och ju mer material de får välja desto roligare har de. Får de jobba med något de verkligen tycker är roligt blir man ibland överraskad av vad de kan klara av. Jag hade kunnat jobba och bygga upp min undervisning helt enligt ämnesmålen men i slutändan tycker jag de musikaliska erfarenheter eleverna får ta del av är viktigare än att höja sitt betyg från C till B. (L2)

L2 kopplar detta till sin tidigare nämnda erfarenhet om hur hans musikaliska intresse började. Att en enda erfarenhet kunde väcka ett sådant livslångt intresse är något han hoppas ska ske i klassrummet också. L1 har en liknande åsikt och anser att om eleverna måste göra för mycket de inte är intresserad av kommer de förlora, eller inte väcka, intresset för musiken. L3 beskriver att det som kan ses som nackdelar genom att eleverna har mindre roligt med bekant material även kan vara en fördel:

Att arbeta på ett väldigt målinriktat sätt innebär inte att man bryr sig mindre om elevernas utveckling med musiken eller om att de ska ha roligt. Visserligen så har de mindre roligt än att bara spela deras favoritlåtar, men att de får en kunskap om musikteori och historia kan också resultera i en ökad uppskattning och möjligheter för musiken, nu eller i framtiden. (L3)

L4s svar går i linje med L3s och förklarar detta som en nackdel av för mycket elevinflytande. Hen förklarar att ett mer målinriktat undervisningssätt är mer användbart då det alltid leder till att eleverna lär sig någonting.

Sammanfattningsvis så förekommer här klara skillnader, både på hur mycket inflytande informanterna får ha och hur de tar beslut kring undervisningen, beroende på elevinflytandets för- och nackdelar.

6.3 Undervisningsstrategi inom genbredd

I denna del ska jag presentera hur informanterna ser på vikten av genbredd i musikundervisningen och hur de använder sig av den. Detta kommer framföras både hur de använder genbredd genom musikhistoria och genom instrument- samt ensemblespel.

6.3.1 Genbredd genom musikhistoria

Samtliga informanter anser genbredd vara en viktig del av undervisningen och det finns viss variation i hur de jobbar med denna. Gemensamt för alla fyra är att de åtminstone undervisar musikhistoria inom pop, rock, blues, jazz och klassisk musik. Små skillnader förekommer på grund av respondenternas genpreferens då L2 även

undervisar om metal, L3 och L4 lär även ut om country och L3 involverar också en del musikhistoria kring soul:

Att visa eleverna många olika genrer är mycket viktigt. Det kanske finns någon elev i klassen som saknar ett musikintresse bara för att de inte har hittat en genre de verkligen gillar. Det är oftast en Prezi-presentation med låtexempel för att visa hur genren har historiskt sett ut. (L3)

Presentationer med hjälp av Prezi eller Powerpoint med relevanta låtexempel var gemensamt för L2, L3 och L4. L1 har ofta ett annat tillvägagångssätt och låter eleverna i grupper få presentera en genre var:

Det är alltid svårt att få elever att behålla koncentration när man står och presenterar genre som de inte tycker är särskilt intressanta. Eleverna får inte heller några test på musikhistoria och för att vara säkra på att de i alla fall tar med sig något så får de själva lite information om en genre och presentera detta för klassen. (L1)

Detta moment genomför L1 med eleverna i årskurs 7. I årskurs 8 genomförs också ett liknande projekt men att eleverna här får rikta in sig på en viss kompositör, musiker eller band från varierande genrer. Denna sorts projekt där eleverna själva får redovisa en musiker eller band är något som samtliga informanterna jobbade med.

6.3.2 Genrebredd genom instrument- och ensemblespel

Alla informanter gör medvetna val så att eleverna till viss del har möjlighet att spela och jobba med olika genrer. Detta fokus ligger mer inom elevernas individuella instrumentspel än i ensemblespelet:

Om vi ska prata om att faktiskt spela olika genrer är det mycket svårare än att jobba med genrebreden mer historiskt, men lite måste det ändå göras enligt läroplanen. Sedan är det också mycket svårare att använda i genrebreden i ensemble än i individuellt spelande. Om vi jobbar individuellt med gitarr eller piano så får eleverna spela lite vad de vill så länge jag ser det som givande, så här kommer elevinflytande in igen. (L2)

Svårigheten att använda sig av genrebredden i ensemble gentemot individuellt instrumentspel framfördes av samtliga informanter och de brukade hålla sig mest till pop och rock. För att en ensemble ska gå bra till så underlättar det att medlemmarna är överens om vad de ska och vill göra. Ett annat problem är den högre tekniska svårigheten som krävs för att spela bland annat jazz och klassisk musik:

Självklart är det inte möjligt att låta eleverna spela, i ensemble eller själva, alla genrer som vi går igenom i musikhistoria. Det tror jag inte hade lett till något vettigt med de begränsade timmarna man har med varje klass. Att försöka få eleverna att jobba någorlunda effektivt i en ensemblegrupp kan vara tillräckligt svårt med musik som de gillar och är bekanta med. (L3)

På denna punkt var samtliga informanter överens. De alla ansåg att jobba med mer fördjupad genrebredd inom ensemble är något som man får vänta med till gymnasiet. Vidare så nämnde L3 att eftersom musik på gymnasiet nu för tiden är frivillig så känns det ändå som att hen har ett ansvar att låta eleverna ta del av så mycket som möjligt för att intresset inte ska försvinna och det inte ska väljas bort.

Sammanfattningsvis så ser alla informanter på undervisning innehållande genrebredd som viktig. Alla antydde också att de lärde ut detta mestadels genom musikhistoria och inte genom att eleverna får spela det. Anledningen var att det inte finns tillräckligt med timmar i undervisningen till detta.

6.4 Musikskapande och digitala verktyg

I denna del så presenterar jag hur informanterna använder sig av digitala verktyg i undervisningen med ett fokus på musikskapande.

Samtliga informanter ser positivt på digitala verktyg i musikundervisning och använde sig av det mycket. L1, L2 och L4 berättade att de höll på mycket med digitalt musikskapande själva på fritiden. Sedan fanns det ändå en förståelse för varför andra musiklärare har en mer negativ syn på det och att man måste kunna skilja på det traditionella låtskapandet och det digitala som nu sker i skolorna:

Inom musikskapande så är digitala verktyg väldigt nyttiga. Vi pratar mycket om ackord, rytm osv och att de kan använda sig av dessa på ett enkelt sätt i

Garageband som lyfter deras intresse en hel del. Sedan är det stor skillnad på vanligt låtskrivande och att lägga in färdiggjorda trummönster i en iPad men i vilket fall så lär man sig något nyttigt oberoende om vart man vill komma med musiken. Tekniken är så bra att jag tycker det är lite dumt att inte använda sig av den. (L4)

L4 anser att det i grunden inte behöver jämföras med hur låtskapande har sett ut mer historiskt. Vidare berättar L4 att musikskapande förr i tiden hade mycket högre krav på grundläggande kunskaper än vad som behövs för att skapa på en iPad. L4 förklarar vidare att man ändå inte ska se på det digitala skapandet som något negativt då det man lär sig är applicerbart i alla sorters musikskapande. Denna åsikt stämmer även med de tre andra lärarnas, L2 fortsätter:

Jag förstår varför folk kan se på det negativt men det känns lite "det var bättre förr i tiden-aktigt". Förr i tiden var det bara folk med stort musikintresse som kunde göra sådant här men nu är det tillgängligt för alla. Jag låter eleverna jobba mycket i Garageband från årskurs 8 med att skapa olika låtar efter att vi gått igenom grunderna som behövs. De tycker alltid att det är väldigt roligt och det anser jag vara viktigast. Sedan är det väldigt viktigt att elever får chansen att jobba kreativt. (L2)

L1, L2 och L4 började jobba med digitalt musikskapande från och med årskurs 8, L3 började i årskurs 9. Anledningarna till att de inte börjar redan i årskurs 7 är för att de vill att eleverna ska ha bättre grundkunskaper innan det är givande att jobba mer kreativt. L2 jobbar mycket med digitalt musikskapande vilket hen anser är ett resultat av mängden inflytande eleverna får ha då det oftast är detta de vill göra. Även L1 och L3 nämnde hur givande det är för eleverna att få jobba kreativt. Vidare så anser L2 att mer tid i undervisningen till musikteori hade varit positivt men det förs lite åt sidan då både hen och eleverna har roligare då det får syssla med musikskapande. Detta är i sin tur gör det mer berikande. L1 och L2 har väldigt överensstämmande syn på och användning av digitala verktyg utifrån elevernas uppskattning för det. L3 har själv inget stort intresse av digitalt musikskapande men kan ändå se fördelarna då eleverna gillar det och hen anser sig använda de i så stor mån som möjligt för att nå de uppsatta målen.

Sammanfattningsvis så ser samtliga informanter positivt på digitalt musikskapande. En del variation syns ändå i hur stor utsträckning de själva använder sig av det. L3 och L4 har en mer målinriktad syn och planerar musikskapandet utifrån dessa. L1 och L2 använder sig av mer musikskapande då de prioriterar att eleverna har roligt på lektionerna.

7 Diskussion

I denna del så kommer jag uppmärksamma kopplingar mellan mitt resultat och studiens syfte, frågeställningar, bakgrund och den tidigare forskningen. Här ska även presenteras förslag på fortsatta studier inom min studies område.

7.1 Resultatdiskussion

Här kommer resultatet presenteras utifrån mina frågeställningar. Jag kommer att koppla informanternas tankar kring informellt lärande och elevinflytande, deras undervisningsstrategier, elevernas musikaliska utveckling samt musiken och teknologins påverkan på lärarnas sätt att strukturera sin undervisning.

7.1.1 Elevernas musikaliska utveckling

En persons musikaliska intresse kan födas på många olika sätt men det finns också en risk att det kan förloras beroende på elevens tidiga musikaliska erfarenheter.

Påverkan av tidiga positiva musikaliska erfarenheter kan ses hos samtliga informanter. Vilka fortfarande håller på med samma instrument och genre som när de upptäckte sitt intresse när de var mellan sex och tio år gamla.

Detta är viktigt för musiklärare att ha i åtanke och används ofta genom att låta eleverna ha inflytande i över undervisningen vilket mitt resultat visar. Av mitt material framgår även vikten av att eleverna ska ha roligt. Detta går i linje med vad både Hess (2020) och Green (2008) skriver om att vissa respondenter började tappa sitt musikintresse när detta saknades och det var för mycket fokus på endast teori. Musikämnets centrala innehåll visar tydligt på att elever ska få ta del av olika genrer (Skolverket, 2011) och vikten av detta styrks enligt den tidigare forskningen från McQueen et al. (2016) där en respondent anser breddande av elevers kunskap till mindre bekant musik vara väsentligt. Detta går i linje med mitt material som visar att vissa elever som inte tidigare varit musikintresserade kan bli detta om de hittar rätt genre.

Mitt material visar även att det är viktigt att förstå när en elev har motivation, och låta eleven använda denna. Det visas att elever kan positivt överraska med hur mycket de kan åstadkomma på egen hand när de har motivation och får jobba med något som av denne verkligen anses vara roligt. McQueen et al. (2016) har även påpekat detta i form av att något som enligt läraren troligtvis inte var möjligt ändå avklarades på grund av motivationen som fanns hos eleven.

7.1.2 Undervisningsstrategi - Genrebredd

Av mitt material framgår att det är viktigt att eleverna får goda grundläggande kunskaper i musikhistoria och teori. Detta tyder även Hess (2020) på där tidig struktur rekommenderas i musikundervisningen för att eleverna ska få lära sig grunderna. Mitt resultat visar att genrerna pop, rock, blues, jazz och klassisk musik är de vanligaste genrerna att ha musikhistoria inom. I mitt material framgår två olika sätt att jobba med musikhistoria. Antingen så har läraren vanliga genomgångar eller presentationer om de olika genrerna, eller så görs det till ett gruppprojekt för eleverna att själva ta reda på information och sedan presentera det för klassen.

Både musikteoretisk och musikhistorisk kunskap är något som det centrala innehållet säger att eleven ska få ta del av (Skolverket, 2011). En koppling kan ses mellan hur de olika informanterna jobbar med musikhistoria och instrumentspel beroende på vilken genre det handlar om. Detta tyder på att det är mest lämpligt att möta läroplanens krav på genrebredd genom musikhistoria och att det är svårare att göra det genom musicerande. Detta ses även då samtliga informanter arbetar mest med pop och rock, även när dessa inte stämmer överens med deras genrepreferens. Svårigheten av att använda sig av klassisk musik inom instrumentspelande var något som samtliga var överens om. Resultatet visar även på en stor variation angående handlingsutrymme och hur de strukturerar sin undervisning. Detta är ofta förekommande enligt både Priestley et al (2012) och Houmann (2010).

7.1.3 Elevinflytande

Nivån på mängden elevinflytande som informanterna använde varierade kraftigt mellan 25%-75%. Resultatet visar att hos de lärare som låter eleverna ha mer inflytande så är resonemanget att eleverna ska få ha roligt. Av mitt material framgår även att de lärare som lät eleverna ha mindre inflytande hade ett mer målinriktat perspektiv efter kunskapskraven.

Resultatet visade antingen en målinriktad syn likt Priestley et al. (2012) respondent vars fokus låg i att öka elevernas chanser att uppnå målen de siktade på. Eller så hade läraren åsikten att de musikaliska erfarenheter eleverna får vara med om är viktigare än ett lite högre betyg.

Respondenter inom den tidigare forskningen visar tydligt att det måste finnas en balans mellan det informella och formella lärandet och det är lätt hänt att det blir för mycket eller för lite strukturerat arbete. Både Green (2008) och McQueen et al. (2016) lyfter fram detta. Detta kan resultera både i att eleverna saknar kunskap inom teori för att kunna individuellt utvecklas på egen hand eller att de varit tvungna att jobba för mycket med teori så att det började bli tråkigt (Hess, 2020). Denna balans är något varje lärare själv måste tolka och hitta. Detta fokus på att elever tidigt behöver grundläggande kunskaper visades också i mitt resultat. Denna åsikt kring undervisningens tidiga struktur kan även ses i McQueen et al. (2016) där eleverna inte hade mycket eget inflytande under de första åren. Då fick de istället lära sig grundläggande kunskaper för att förberedas för de senare åren då de har mer frihet kring sitt lärande. En nackdel som visas med större elevinflytande över låt- och genreval är risken att eleven endast väljer musik hen redan tycker om, vilket leder till svårigheter, att för eleven, upptäcka okänd musik. Green (2008) förklarade att denna sorts kritik mot elevinflytande ofta finns hos lärare som använder sig av mindre av informella metoder.

7.1.4 Musikens och teknologins utveckling

Det kan tydligt ses på resultatet och den tidigare forskningen att undervisningen har förändrats på grund av teknologiska framsteg.

Respondenter inom den tidigare forskning tyder på att musikens utveckling och den ökade tillgången till musik nu för tiden har stor påverkan på musikundervisning och handlingsutrymme (Houmann, 2010). Digitala verktyg i undervisningen, här i form av iPads, anser samtliga informanter använda sig mycket av. Mitt material visar även att en majoritet av musklärarna använder sig digitalt musikskapande även på fritiden.

Användandet av det digitala musikskapandet i undervisningen hos informanterna har stora likheter med respondenterna inom studien av McQueen et al. (2016). Vikten ligger på att grundläggande kunskaper lärs ut innan eleverna får jobba mer kreativt.

Musikundervisningen har förändrats på grund av vårt enorma massmediala och genrepreferenserna som elever skapar med hjälp av detta. Detta antyder Houmann (2010) och beskrevs även i mitt resultat där det förklarades att rock har blivit vanligare att undervisa i skolorna och klassisk musik är nu mindre vanligt. Med detta följer även att elevernas favoritgenrer oftare spelas i skolorna. Här kan vi se många fördelar som denna förändring har haft inom undervisning. Dock så är det även uppenbart att vissa

lärare har en mer negativ syn på det då den förändrade undervisningen kan resultera i förvirring (Houmann, 2010). Detta ser jag i mitt resultat genom informanternas förståelse och förklaring kring dessa nackdelar, ändå om de inte stämmer överens med informanternas åsikter.

Användandet av digitala verktyg har onekligen fört med sig en stor mängd nya alternativ för lärare och elever. Elever har nu möjligheten att jobba kreativt och skapa låtar utan att behöva ha samma höga nivå som låtskrivande traditionellt har krävt vilket styrks i mitt resultat. De behöver i stort sett bara grundläggande kunskaper kring ackord och musikens byggstenar för att kunna skapa musik vilket hade varit omöjligt utan teknologins utveckling. Här framgår i mitt material att det inte nödvändigtvis är traditionella låtskrivar-kunskaper som tränas, men det som tränas är alltid något som kommer vara användbart för elevens musikutveckling.

7.2 Fortsatta studier

Som förslag till fortsatta studier inom detta område så hade det varit intressant att undersöka musikundervisningen på ett liknande sätt men utifrån ett elevperspektiv. Här kan man förslagsvis genomföra kvalitativa intervjuer och urvalet kan bestå av både nuvarande elever och musikintresserade före detta elever. Då kan man få åsikter om vad elever tycker är bra eller mindre bra nu och sätta detta i relation till vad de tidigare eleverna ansåg om undervisningen.

Vidare föreslår jag att undersöka om musiklärares tankar om läroplanen och vilka eventuella ändringar de tycker borde ske inom den. Detta skulle vara intressant då det uppenbarligen är väldigt svårt att hitta en balans mellan vad som måste göras och vad som vill göras. Vilket resulterar i många tolkningar som måste göras av läraren.

Referenser

- Bryman, A. (2012). *Social research methods*. Oxford university press.
- Codex. (2018). *The European Code of Conduct for Research Integrity*. ALLEA
- Folkestad, G. (2006) *Formal and informal ways of learning*. Malmö Academy of Music
- Green, Lucy. (2002). *How popular musicians learn - A way ahead for music education*. Ashgate Publishing.
- Green, Lucy. (2008). *Music, Informal Learning and the School - A New Classroom Pedagogy*. Ashgate Publishing.
- Hess J. (2020) *Finding the "both/and": Balancing informal and formal music learning*. *International Journal of Music Education*. 2020;38(3):441-455.
- Houmann, A. (2010). *Musiklärares handlingsutrymme - möjligheter och begränsningar*. Lunds Universitet
- Livingstone, D.W. (2001). *Adults' informal learning: definitions, findings, gaps and future research*. NALL Working Paper No 2.
- McQueen, H., Hallam, S., & Creech, A. (2018). *Teachers' and students' music preferences for secondary school music lessons: Reasons and implications*. *Music Education Research*, 20(1), 22-31.
- Priestley, M., Edwards, R., Priestley, A., & Miller, K. (2012). *Teacher Agency in Curriculum Making: Agents of Change and Spaces for Manoeuvre*. *Curriculum Inquiry*, 42(2), 191–214.
- SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet. Hämtad 2020-12-17, från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800
- Skolverket. (2011). *Läroplan och kursplaner och kursplaner för grundskolan*. Hämtad 2020-12-17, från <https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr11-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet?url=1530314731%2Fcompulsorycw%2Fjsp%2Fsubject.htm%3FsubjectCode%3DGRGRMUS01%26tos%3Dgr%26p%3Dp&sv.url=12.5dfce44715d35a5cdfa219f>
- Vetenskapsrådet. (2017). *God Forsknings sed*. Hämtad 2020-12-17, från https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

Bilagor

Bilaga 1 - Intervjufrågor

Berätta om vad du gillar för musik.

När och hur väcktes ditt musikaliska intresse?

Berätta om vilken/vilka genrer ni oftast spelar i klassrummet.

Berätta om ditt arbete med genrebredd i undervisningen. Inom instrumentspel/musikhistoria?

Berätta om hur du arbetar med elevernas inflytande när det gäller låt- och genreval. I individuellt instrument/ensemble?

Vilka fördelar och nackdelar uppstår när eleverna själva får välja låt eller genre?

Vilka för- och nackdelar uppstår om eleverna inte får ha något inflytande i låt/genreval?

Berätta om hur du använder dig av informell undervisning.

Berätta om hur du använder er av digitala verktyg i undervisning.

Vilka för- och nackdelar för elevens musikaliska utveckling i helhet anser du finnas med de genrer som du väljer att arbeta med?

Bilaga 2 - Missivbrev

Hej!

Mitt namn är Andreas Svanberg och jag studerar till ämneslärare i musik vid Linnéuniversitetet i Växjö. Jag kontaktar dig angående min C-uppsats där jag vill undersöka hur musklärare på högstadiet tänker och gör sina val kring undervisningsmaterial och genreval. Denna undersökning vill jag göra i form av intervjuer. Intervjun kan antingen ske på din arbetsplats alternativt över Zoom, beroende på vad du föredrar. Samtalet kommer att dokumenteras i form av en ljudinspelning och pågå i ca 30 minuter.

Deltagande i studien är frivilligt och du kan när som helst avbryta ditt deltagande utan närmre motivering. All information som genereras kommer att avidentifieras. Dina svar kommer att behandlas så att inga obehöriga kan ta del av dem. Du kommer att få möjlighet att ta del av materialet innan publicering. Publicering kommer troligtvis att ske i DiVA.

Vi hoppas att du är intresserad av att bli intervjuad genom att skriftligt svara på detta mejl och ge ditt medgivande. Tack på förhand!

Vänliga hälsningar

Andreas Svanberg

Mejladress:

Handledare: Anna Linge

Mejladress: